

Az Alkotmánybíróság döntésének tájékoztató jelleggel közzétett, nem hivatalos szövege. A hivatalos közzétételre a Magyar Közlönyben, illetve az Alkotmánybíróság Határozatai című hivatalos lapban kerül sor.

IV/550/2023.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

végzést:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.376/2022/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

- [1] 1. A jogi képviselővel eljáró indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtottak be alkotmányjogi panaszt.
- [2] Az indítványozók a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.376/2022/8. számú ítélete, valamint a Debreceni Törvényszék 10.P.20.136/2022/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozták, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joguk sérelmét állítva.
- [3] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a támadott bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozók előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [4] 2.1. Az indítványozó perbeli felperesek az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárást (a továbbiakban: alapper) megelőzően 2017-ben pert (a továbbiakban: alappert megelőző per) indítottak a Debreceni Járásbíróságon. A keresetlevelükben egyes hortobágyi ingatlanokra vonatkozóan elbirtoklás jogcímére alapítottan tulajdonjoguk ingatlannyilvántartásba való bejegyzésének elrendelését kérték. Előadták, hogy 1992-ben a megelőzően a Hortobágyi Állami Gazdaság kezelésében lévő termőföldet a korábban a felperesek családjának tulajdonában álló részvénytársaság megvásárolta a kárpótlásra jogosultaktól, azaz az alperestől. A termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény hatálybalépése miatt a részvénytársaság tulajdonjogát bejegyezni nem lehetett, ezért magánszemélyként próbálták meg tulajdonjogukat bejegyeztetni, eredménytelenül. Az alappert megelőző per alperesének tulajdonjogát 1996-ban árverési vétel jogcímén jegyezték be az ingatlan-

nyilvántartásba. A felperesek okirattal igazolták, hogy az alperes már 1996-ban, az árverést követően, de az ingatlan-nyilvántartási bejegyzést megelőzően elhalálozott. A felperesek kérték, hogy a bíróság állapítsa meg az eljárás félbeszakadását az alperesi jogutódok perbevonásáig. Hivatkoztak az EBH 2398.2011. számú elvi döntésre is, amely szerint a hagyatéki eljárás nem olyan hatósági eljárás, amelynek meg kell előznie az elbirtoklás iránti pert, ezért ez okból a keresetlevél idézés nélküli kibocsátása nélküli elutasításának nincs helye.

- [5] A Debreceni Járásbíróság 56.P.22.097/2017/2. számú végzésével a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 130. § (1) bekezdése e) pontja alapján a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította, mivel az elhunyt alperesnek nem volt perbeli jogképessége. A Járásbíróság indokolásában kifejtette, hogy nincs helye a per régi Pp. 111. § (1) bekezdése szerinti félbeszakadásának, mivel annak akkor van helye, ha a fél elhalálozására a peres eljárás folyamán kerül sor. Az egységes ítélkezési gyakorlat szerint meghalt személy ellen pert indítani nem lehet. A Járásbíróság hozzáfűzte, hogy ilyen esetben a felperesnek kell felkutatnia a perindítás előtt elhalálozott tulajdonos valamennyi jogutódját, és őket alperesként a keresetlevélben megjelölni. A Járásbíróság az EBH2011.2398. számú elvi döntésre vonatkozó felperesi hivatkozást tévesnek minősítette. A póthagyatéki eljárás előfeltétele az elbirtoklás iránti per megindításának, ugyanakkor nem olyan hatósági eljárás, amelyre tekintettel a régi Pp. 130. § (1) bekezdés c) pontja alapján a keresetlevél idézés kibocsátása nélkül elutasítható lenne. A végzés megállapította, hogy a póthagyatéki eljárás megindítása szükséges a felperes részéről, hiszen más módon nem tudja teljesíteni azon kötelezettségét, hogy a korábban elhalálozott tulajdonos valamennyi jogutódját perbe állítsa.
- [6] 2.2. A Debreceni Járásbíróság végzésével szemben az indítványozók fellebbeztek. A fellebbezés nyomán eljáró Debreceni Törvényszék a Járásbíróság végzését 1.Pkf.21.477/2017/2. számon hozott végzésével helybenhagyta. A Törvényszék kiemelte, hogy a felperesek által hivatkozott EBH2011.2398. számú eseti döntésben foglalt elvi állásfoglalás lényege, hogy a póthagyatéki eljárás a jogutódi (örökös) minőség igazolásának egyik, de nem kizárólagos módja, az történhet a vonatkozó anyakönyvi kivonatok csatolásával is. Nem vonható le az eseti döntésben foglalt okfejtésből, hogy a tulajdoni pert ne az ingatlan tényleges tulajdonosai ellen kellene megindítani. Az örökösök alpereskénti megjelölésének akkor van helye, ha a bejegyzett tulajdonos már nincs életben. A bírói gyakorlat nem zárja el az elbirtoklási keresetet megindítani kívánó személyeket a póthagyatéki eljárások megindításának lehetőségétől. A póthagyatéki eljárás megindítását pedig bárki kérheti, akinek jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy az örökös kiléte tisztázódjék.
- [7] 2.3. Az indítványozók ezután póthagyatéki eljárást indítottak, melyet követően a Debreceni Törvényszék előtt új elbirtoklási pert („alapper”) indítottak a korábbi

alperes örököseivel szemben. A felperesek kérték, hogy a Törvényszék keresse meg az ingatlan-nyilvántartási hatóságot az alperesek tulajdonjogának törlése és a felperesek elbirtoklás jogcímén történő bejegyzése érdekében, valamint kötelezze az alpereseket ennek tűrésére. Másodlagos kérelemként a tulajdonjog megállapítását kérték, mivel állításuk szerint az ingatlanokon elbirtoklással tulajdont szereztek.

- [8] A Debreceni Törvényszék rögzítette, hogy az alperesek tulajdonjogi illetőségüket öröklés jogcímén szereztek, tulajdonjogukat 2019-ben jegyezték be. Az alperesek jogelődjétől a felperesek tulajdonában álló részvénytársaság megvásárolta a kárpótlási jegyeit és adásvételi szerződést kötött a kárpótlási árverésen megszerzett perbeli ingatlanok tulajdonjogának átruházására. Mivel a részvénytársaság a termőföld tulajdonát nem szerezhette meg, a felperesek rokona a vételárat a részvénytársaságnak megfizette, majd a felperesek és az örökgyó adásvételi szerződést kötöttek a tulajdonjog átruházása céljából, amely okirat a bírósági eljárásban azonban nem állt rendelkezésre. A felperesek a hivatkozott adásvételi szerződéseket becsatolni nem tudták, a sajátjukkénti birtoklást a csatolt okiratok nem támasztották alá. Az ingatlanokat az alapper idején az alperesek tartották birtokban.
- [9] A Debreceni Törvényszék 10.P.20.136/2022/16. szám alatt hozott ítéletében a felperes indítványozók keresetét elutasította, mivel az elbirtoklás feltételei közül a sajátjukkénti birtoklást bizonyítani nem tudták.
- [10] 2.4. A felperesek fellebbezésükben kérték az elsőfokú ítélet megváltoztatását, az ingatlan-nyilvántartási hatóság megkeresését és tulajdonjoguk bejegyzését, valamint annak megállapítását, hogy a felperesek az ingatlanok tulajdonosai. A fellebbezésben előadták, hogy az alperesek jogelődjének tulajdonjogát az ingatlan-nyilvántartásba csak a halálát követően jegyezték be, amikor az alperesi jogelőd már nem volt jogképes, így jogokat nem szerezhettek. Az ingatlan-nyilvántartás közhitelessége tehát – a felperesek szerint – megdőlt.
- [11] E perben azonban – a másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla álláspontja szerint – a felperesek elbirtoklására alapított igényének alaposságáról kellett dönten; az eljárásnak nem volt tárgya az alperesi jogelőd tulajdonjoga bejegyzésének jogszerűsége. Ezzel párhuzamosan a Debreceni Törvényszék előtt másik per is volt folyamatban, melynek tárgya annak megállapítása volt, hogy az alperesek jogelődje nem szerezte meg a perbeli ingatlanok tulajdonjogát, e pertől így az is függött, hogy az alperesek rendelkeznek-e passzív perbeli legitimációval.
- [12] A Debreceni Ítéltábla kifejtette, hogy az indítványozóknak azt kellett volna igazolniuk, hogy sajátjukként szakadatlanul tizenöt éven át birtokolták a perbeli ingatlanokat, valamint, hogy a „sajátjukkénti birtoklás” szubjektív eleme kifejezetten a személyükben áll fenn. Az elbirtoklás megállapításához nem volt elegendő annak bizonyítása, hogy családjuk birtoklását tekintették véglegesnek. Az Ítéltábla rámutatott, hogy a 2002. évet követő időszakra a sajátjukkénti birtoklás objektív módon

egyáltalán nem mutatkozott meg. Ezért az Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét Pf.II.20.376/2022/8. számon hozott ítéletével helybenhagyta.

- [13] 3. Az indítványozók ezt követően alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő, amelyben a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.376/2022/8. számú ítélete, valamint a Debreceni Törvényszék 10.P.20.136/2022/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték.
- [14] Az indítványozók az alkotmányjogi panasz indítványukban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkoztak. Az indítványozók a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét három érvelés mentén állították. Elsőként, az indokoláshoz való jog sérelmét látták abban, hogy a Debreceni Ítéltábla és a Törvényszék nem indokolták, hogy egyes okiratokat a bizonyítás során miért hagytak figyelmen kívül. Másodsorban, az indítványozók szerint a bírói mérlegelés önkényes volt. Harmadsorban, az alappert megelőző perben – az indítványozók szerint – az eljáró bíróságok „alkalmazták” az ingatlan-nyilvántartás közhitelességének megdöntését, az alapperben viszont figyelmen kívül hagyták az alperesi jogelőd elhalálozásának tényét, figyelmen kívül hagyva a „polgári jog alapvető elveit”. Az indítványozók ezt úgy értékelték, hogy az alappert megelőző perben eljáró bíróságokhoz képest a panasszal érintett alapper során a bíróságok egymással ellentmondó indokolással, ellentétesen foglaltak állást abban a kérdésben, hogy a felperesek az ingatlan-nyilvántartás közhitelességét megdönthetik-e egyes közokiratokkal. Mindezek – az indítványozók szerint – a tisztességes eljáráshoz való joguk sérelmére vezettek.
- [15] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [16] Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint hatvan napon belül kell benyújtani. Az indítványozók a panaszt a törvényi határidőn belül terjesztették elő. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 27. §], a támadott bírósági határozatok megjelölését (Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.376/2022/8. számú ítélete, valamint a Debreceni Törvényszék 10.P.20.136/2022/16. számú ítélete), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés]. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a bírósági döntések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [17] Az indítványozók egyértelműen előadták az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt

rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]. Az indítvány a határozott kérelem feltételeinek megfelel.

- [18] Az indítványozók az Abtv. 27. §-a alapján terjesztették elő az alkotmányjogi panaszt. A Debreceni Ítéltábla támadott döntése az ügy érdemében hozott, eljárást lezáró döntés, így az Abtv. 27. § törvényi feltételeinek jelen ügyben a másodfokú jogerős ítélet megfelel, ellene alkotmányjogi panaszt lehet benyújtani.
- [19] Az indítványozók a Debreceni Törvényszék ítéletével szemben fellebbeztek, jogorvoslati lehetőségeiket tehát kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [20] Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat.
- [21] Az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogukra, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joguk és annak egyes részjogosítványai sérelmére hivatkoztak.
- [22] 5. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását.
- [23] Az Alkotmánybíróság az indítvány tartalma alapján megállapította, hogy az indítványozók a rájuk vonatkozó bírói döntések törvényességi, és nem alkotmányossági kritikáját fogalmazták meg: a perbeli legitimáció, az ingatlan-nyilvántartás közhitelességével kapcsolatos iratok értékelése, az egyes bizonyítási eszközök figyelembe vétele, valamint a bírói ítélet megállapításai okszerűségének vizsgálata törvényességi és nem alkotmányossági kérdések. Az indítványozóknak az egyes okiratok figyelembe vételének hiányával, valamint ezen okiratok mellőzésére vonatkozó bírói indokolás hiányára vonatkozó érveivel kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a bírói döntések a per lényeges kérdéseit megfelelő részletezettséggel megindokolták, a per tárgyához és a tényálláshoz kapcsolódó bizonyítékokat összességükben értékelték. Az Alkotmánybíróság egyúttal a jogalkalmazás egységével kapcsolatos indítványozói felvetésekkel kapcsolatban megjegyzi, hogy az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján a bíróságok jogalkalmazásának egységét a Kúria biztosítja.
- [24] Jelen ügyben is emlékeztet az Alkotmánybíróság arra, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az

Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]}.

[25] Az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, ugyanakkor – hatáskör hiányában – nem bocsátkozik szakjogi kérdések ismételt felülbírálatába. A rendelkezésre álló iratok alapján megállapítható volt azonban, hogy az indítvány valójában erre irányul, tehát nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.

[26] 6. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. február 18.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró